

Vereniging tot Natuurbehoud

Cadier en Keer

www.vtncadierenkeer.nl

Rijksweg 101, 6267 AE Cadier en Keer

College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Margraten
Postbus 10
6269 ZG MARGRATEN

Cadier en Keer, 18 mei 2020

Betreft: Zienswijze Vereniging tot Natuurbehoud Cadier en Keer (VTN) t.a.v. concept-Gebiedsvisie Middenteras Bemelen-Mesch, maart 2020

- Bijlage 1 Zienswijze concept-Gebiedsvisie Middenteras Bemelen-Mesch SNG & EBHCL
- Bijlage 2 Artikel "Klimaatbos 2020 via VTN-wandelpad 2006 vanaf ruilverkaveling 1999", dat in het aankomende kwartaalblad 't Wiet Klieëf van de VTN verschijnt
- Bijlage 3 Fotorapportage "Gemeentebermen kapot gespoten"

Geacht college,

Wij hebben kennis genomen van de concept-Gebiedsvisie Middenteras Bemelen-Mesch, "*Buitengewoon bewoond, Buitengewoon benut*", van maart 2020. Onderstaand geven we de reactie en visie van de Vereniging tot Natuurbehoud Cadier en Keer (VTN) op deze concept-Gebiedsvisie, die in een later stadium naar een Omgevingsvisie zal worden vertaald.

Vooraf willen we te kennen geven dat de VTN de reactie op de concept-Gebiedsvisie van De Stichting Natuurlijk Geuldal en de Bond Heemschut commissie Limburg d.d. 5 mei (zie bijlage) van harte onderschrijft. Wij delen veel van de daarin naar voren gebrachte kritiekpunten en overwegingen, doch menen er goed aan te doen ze hier niet allemaal te herhalen. De hier uiteengezette visie van de VTN kan daarom gezien worden als complementair aan genoemde reactie.

Daarop maken we echter één uitzondering, omdat we dit zeer belangrijk achten en tevens moeilijk te begrijpen. Ook wij betreuren het namelijk dat er in deze concept-Gebiedsvisie geen enkele link wordt gelegd met de Landschapsvisie Zuid-Limburg (Provincie Limburg, Wageningen Universiteit), die – zoals door De Stichting Natuurlijk Geuldal c.s. terecht wordt opgemerkt – zowel bestuurlijk als maatschappelijk breed wordt gedragen. In het bijzonder betreuren we het dat er in de concept-Gebiedsvisie niet of nauwelijks wordt ingegaan op concreet herstel c.q. inrichting van kleine landschapselementen, dit in tegenstelling tot de Landschapsvisie.

We zetten nu onze eigen specifieke kritiekpunten en visie op een rij. Dat doen we onder vijf kopjes, maar er zijn veel dwarsverbanden...

1. Vermarkting

De VTN maakt zich grote zorgen dat deze concept-Gebiedsvisie Midenterras Bemelen-Mesch uiteindelijk een officieel 'handover' c.q. promotiefolder wordt voor verhevigde ontwikkeling en exploitatie van het Midenterras Bemelen-Mesch – dat het gebied wordt 'vermarkt' om harde euro's te oogsten – terwijl naar onze overtuiging voorop zou moeten staan: verantwoord, duurzaam *behoud, verbetering en beheer* van de natuurwaarden die het gebied reeds bezit.

De hellingbossen op dit midenterras zijn deels uniek voor Nederland en zijn de enige bossen die de gemeente Eijsden-Margraten rijk is. De gemeente geeft in haar Gebiedsvisie de weinige andere groene natuur op het Midenterras actief weg aan vormen van recreatie en toerisme die niet per se duurzaam zijn, waardoor er een te groot risico ontstaat dat de aanwezige natuur sterk in waarde daalt of zelfs wordt opgeofferd. Waarborgen dat dit niet zal gebeuren ontbreken er naar onze mening in deze concept-Gebiedsvisie, terwijl zulks als *randvoorwaarden* zouden moeten dienen.

Aan de hand van enkele citaten uit de Gebiedsvisie lichten we toe waarom we 'vermarkting' vrezen (alle cursivering VTN).

- (p.7) De gebiedsvisie ordent, verbindt, inspireert en nodigt mensen uit om *zelf initiatieven te ontplooiën in het gebied*, hetgeen ook is vastgelegd in het bestuursakkoord 2018-2022. In lijn met de Cittaslow-gedachte worden initiatieven daarbij op maatschappelijk verantwoorde wijze vormgegeven.

(Reactie) 'De Cittaslow-gedachte' (zie verder onder VTN-trefwoord 2) beoogt het landschap op duurzame wijze te gebruiken en tegelijkertijd de kwaliteit ervan te behouden dan wel verbeteren. Het ontplooiën van allerlei 'initiatieven' in nog relatief ongeschonden gebied is hiermee al gauw strijdig.

- (p.9) *Om de doelstelling te verwezenlijken* is de gebiedsvisie gebaseerd op twee sporen. Enerzijds het landschappelijk raamwerk om richting te geven aan Behoud van het Bestendige *door ontwikkeling*. Anderzijds Participatie én Activatie om de samen geformuleerde ambities *te verwezenlijken*.

(Reactie) Opnieuw wordt expliciet gesteld dat de doelstelling van de Gebiedsvisie door 'ontwikkeling' zal worden verwezenlijkt, terwijl *behoud, verbetering en beheer van het bestaande* juist binnen de Cittaslow-gedachte passen.

- (p.53) Het bordje bij de ideeënboom [op landgoed Keerderberg] geeft [...] via een QR-code toegang tot de projectpagina op de gemeentelijke website waar [...] eenieder zijn/haar ideeën en suggesties voor het Midenterras kwijt kan. Dezelfde bordjes zijn geplaatst in Bemelen [en] Rijckholt.

(Reactie) Hoewel burgerparticipatie als zodanig ons wel aanstaat, maakt deze aanpak via een 'projectpagina' naar onze mening de weg vrij voor allerhande losse 'ontwikkelingsinitiatieven' die niet zijn ingebed in een samenhangende, duurzame en in de Cittaslow-gedachte gewortelde toekomstvisie.

- (p.54-56) *De pitches* die zijn gepresenteerd als zijnde *projecten die als laaghangend fruit op korte termijn uit te voeren* zijn, zijn per thema apart vermeld.

(Reactie) Op de door de gemeente georganiseerde 'inspiratiesessies' zijn er al meer dan 50 ideeën en initiatieven aangedragen, in 'pitches' georganiseerd onder de drie noemers Landschap, Economie & Leefbaarheid en Toerisme & Recreatie. Uit de teksten in de Gebiedsvisie blijkt dat Natuur in deze 'ideeën en initiatieven' zo goed als ontbreekt.

- (p.60) Afgelopen 5 juni was de kick-off van het project Gebiedsvisie Midenterras Bemelen-Mesch [waar] genodigden en belangstellenden [...] hun ideeën en initiatieven op tafel [hebben] mogen leggen met betrekking tot de ruimtelijke kwaliteit en *ontwikkeling van het Midenterras*. [...] Aan de hand van een drietal stellingen is een discussie gevoerd *over de ontwikkelingsrichting van het Midenterras*.

(Reactie) Ook hieruit blijkt dat het hoofdaccent binnen deze Gebiedsvisie ligt op het voorbereiden en vervolgens tot uitvoering brengen van *nieuwe ontwikkelingsprojecten*, met

veel minder aandacht voor verantwoord, duurzaam *behoud, verbetering en beheer* van de natuurwaarden die het gebied reeds bezit. Structurele verlegging van de aandacht naar natuurbehoud en -ontwikkeling zou enerzijds de thans noodzakelijke verbetering van de biodiversiteit¹ op gang helpen brengen, en anderzijds beter passen binnen de ‘Cittaslow-gedachte’, zodat op een gepaste, verantwoorde, veilige en een niet *overbelastende* manier van natuur en landschap genoten kan worden, tot in vele toekomstige generaties.

- (p.64) Vervolgtraject. Bij de verschillende inspiratiesessies is informatie opgehaald en deze vormt enerzijds de inbreng voor de *korte termijn -ontwikkelingen in het Middenerras*. Anderzijds wordt de opgehaalde informatie gebruikt om de kaders voor de lange termijn te bepalen. Deze kaders worden vastgelegd in de gebiedsvisie Middenerras.

(*Reactie*) Op dit moment ontbreekt een samenhangende langetermijnvisie geheel, terwijl een dergelijke visie als startpunt zou moeten dienen.

Ondanks dat er hier en daar in de concept-Gebiedsvisie enkele ‘groene’ ideeën naar voren komen, kunnen we helaas niet anders concluderen dan dit document vooral te zien is als een verkapte promotiefolder om het terrasgebied te exploiteren en vermarkten. Hoewel initiatieven, activiteiten, exploitaties, gebruik etc. etc. in hun algemeenheid geen probleem hoeven zijn, en vaak goed voor de economie, in het onderhavige, deels kwetsbare gebied zullen ze opgestapeld bij elkaar zeer zeker ten koste gaan van de nog aanwezige, deels reeds lijdende natuur, die gebaat is bij *afwezigheid* van ‘initiatieven’ en ‘exploitaties’. Voor de Vereniging tot Natuurbehoud Cadier en Keer geldt daarom als *belangrijkste inbreng dat we geen verdere aantasting van de natuur in welke vorm dan ook wensen*, waardoor wij het van het hoogste belang achten om dit weerwoord in te brengen om de doorgeslagen balans van mens-versus-natuur te helpen herstellen.

De leidende opzet van deze concept-Gebiedsvisie blijkt ook te meer uit de woordwolken bij de drie ‘inspiratiesessies’ rondom de gekozen thema’s, te weten: Landschap, Economie & Leefbaarheid en Toerisme & Recreatie (p.54, 55). In deze wolken staan prominent, sterk ‘ingekleurd’ en nog bondiger opgesteld, als trefwoorden: landschap, versterken, verblijfsaccommodatie, stimuleren... Het woord ‘natuur’ staat in de eerste twee thema’s relatief klein en hellend (waardoor minder opvallend) en wordt bij het derde thema, Economie & Leefbaarheid, niet eens genoemd – wat ons te zeerste bevreemdt, omdat leefbaarheid niet zonder natuur kan. Bovendien wil men in dit gebied, bewust en onbewust, de natuur als ‘economische functie’ gebruiken...

Bij deze woordwolkpresentatie geldt zeker ook dat wie het meest en het hardst roept en schrijft in de spotlights komt en dus in de woordenwolk. Maar hoe representatief voor de bevolking zijn de deelnemers? Het verkregen beeld is in ieder geval (letterlijk) gekleurd en vertekend, zoals, nogmaals, blijkt uit het totale ontbreken van ‘natuur’ bij het thema Leefbaarheid.

We gaan weer over op het bespreken van enkele citaten uit de concept-Gebiedsvisie, om ons wellicht dichter bij de kern van de zaak te brengen:

- (p.51). *Met natuur valt geen geld te verdienen*. Daarom wordt de prioriteit al snel gelegd bij initiatieven die wel geld opbrengen. Vraag is echter hoe we geld vinden voor de versterking van de groene structuur. Ecologie en natuur liggen al veel te lang in een verdedigende houding en zouden juist versterkt moeten worden. De burger ervaart de natuur als een gratis goed en dat maakt het vaak moeilijk. Hier ligt een taak voor de overheid.

(*Reactie*) Uit de Gebiedsvisie spreekt steeds de overtuiging dat het Middenerrasgebied *ontwikkeld* zou moeten worden om geld te verdienen – wat wij ‘vermarkten’ hebben genoemd – terwijl dat juist heel gemakkelijk tot een verlies aan natuur- en cultuurwaarden kan leiden. De stelling “Met natuur valt geen geld te verdienen” is gewoon onjuist – en is

¹ De biodiversiteit, de totale verscheidenheid aan plant- en diersoorten, neemt in Limburg, in Nederland en over de hele wereld de laatste decennia op verontrustende wijze af. Hierdoor gaat de kwaliteit van het gehele ecosysteem achteruit: de wisselwerking tussen flora en fauna gaat steeds meer haperen, met uiteindelijk ook gevolgen voor de mens – denk bijvoorbeeld aan de bestuiving van onze voedselgewassen of aan de uitbraak van plagen als de eikenprocessierups, of misschien ook wel het nu heersende coronavirus...

zelfs tegenstrijdig met een van zaken onder punt 7 van de Gebiedsvisie: “Het verhaal van het landschap”. Daar wordt namelijk “Ecotoerisme/recreatie” als mogelijk perspectief aangehaald – en dat is nu precies wat wij als VTN beogen. Als de natuur zoveel mogelijk haar gang mag gaan, waar nodig begeleid door het werk van terreinbeherende instanties, kost dat relatief weinig geld. De natuurbeleving van recreanten die de rijke(r geworden) natuur op waarde kunnen schatten wordt vervolgens vertaald naar toegenomen bezoek aan horecagelegenheden en bestaande bezienswaardigheden buiten de open natuur, waardoor er *indirect* toch aan de natuur wordt ‘verdiend’.

- (p.51) De LLTB stelt: “Beheer van het landschap zal geld kosten als de landbouw niet meer naar behoren kan functioneren.”

(*Reactie*) In verband met deze financiële aspecten lijkt dit ons een volkomen loze kreet. In de eerste plaats wordt immers alom erkend – want door tal van rapporten onderbouwd – dat de moderne intensieve landbouw een van de voornaamste oorzaken is van de ernstige achteruitgang van de biodiversiteit (vooral door de nitratenproblematiek, maar o.a. ook door overmatig gebruik van pesticiden) en verlies aan milieukwaliteit (o.a. grondwater en lucht). Het “naar behoren functioneren” van dit soort versturende landbouw houdt dus in dat het landschap en de natuur waaruit dat landschap bestaat achteruit blijven gaan. (Zie ook het volgende punt.) Bovendien: als de landbouw ergens in de positie komt dat gronden braak moeten worden gelaten, neemt de natuur deze gronden zelf over, ter verhoging van de aantrekkelijkheid van het landschap – dit is de essentie van het leven op aarde.

- (p.21) Vanuit dit open agrarische gebied zijn *riante uitzichten* over de omgeving te verkrijgen, die ruimtelijk slechts worden begrensd door de bossen op de steile hellingen en in de grubben. Op het plateau van de Mescherhei tot aan Moerslag is er een zeer fraai zicht over het Maasdal richting Luik en Maastricht.

(*Reactie*) Naast de in het laatste punt aangehaalde impacts van de moderne landbouw, speelt de laatste jaren in toenemende mate nog een ander probleem mee, nu ten aanzien van het landschap als geheel en het naar behoren beleven ervan. Steeds meer worden de in het citaat genoemde “riante uitzichten” namelijk versperd door vaak twee meter hoog maïsgewas: een groene muur die alle uitzichten belemmert. Als maïs nog meer geteeld gaat worden als bron van biomassa als energiebron, gaan deze groene muren nog verder toenemen en zeker averechts werken op de gewenste aantallen recreanten. Teling van maïs voor eigen, gesloten bedrijfsvoering is in onze gemeente zeker wel acceptabel, maar grootschalige teelt voor verwerking in centrales keuren we ook om reden van ‘uitzichtvervuiling’ ten sterkste af.

2. De Cittaslow-gedachte

Als overkoepelende visie adviseert de VTN nadrukkelijk om onze *Cittaslow-gemeente* Eijsden-Margraten hoofdzakelijk als zodanig te promoten en dus te investeren in kwaliteitsrecreatie in plaats van in kwantiteits- of prestatiegerichte recreatie. Recreanten dienen oog en respect te hebben voor het gebied waarin wij als medeburgers leven, voor het landschap, onze streekproducten, onze gastvrijheid, ons milieu, onze infrastructuur, onze cultuurhistorie en onze lokale identiteit.

Een van de elementen van de concept-Gebiedsvisie die ons in dit verband zorgen baart is het “toekomstbestendige routenetwerk” (o.a. p. 41). Ook hieruit spreekt een overkoepelend voornemen om het terrassengebied te promoten, inrichten en gebruiken als gebruiksvoorwerp dat moet worden ‘ontwikkeld’. Welke gebruikers de gemeente met dit routenetwerk wil trekken blijft in het ongewis. Wie zijn nu de “recreatieve fietsers” die de Gebiedsvisie onder punt 8 en elders aanhaalt? Zijn dat ‘rechttopfietsers’ die geïnteresseerd en slow om zich heen kijken? Dan is het goed, maar omschrijf het dan ook duidelijk, want onder ‘recreatief’ kun je alles scharen.

Er dienen in onze visie namelijk Cittaslow-bewuste keuzes te worden gemaakt. In het buitengebied moet er ten eerste geen gemotoriseerd verkeer, dat hoeft geen betoog. Cittaslow-gastrecreanten, dat zijn de ‘rechttopwandelaars’ en ‘rechttopfietsers’ die zich de tijd nemen om rustig in onze Citta

rond te kijken, om te ervaren hoe mooi het in onze gemeente is, en van het uitzicht te genieten – een heel andere categorie recreanten dan de voorovergebogen wielrenners en mountainbikers die alleen kijken naar wat voor hun wiel gebeurt, met als doel een prestatie te scoren in kilometers, bergtop, afdaling, technische bocht of tijdslimiet. Net zomin bevordert een bezweet wandelend reclamebord met klik-klak-schoenen de Cittaslow-ambiance van het (midden)terras. Wat de gemeente nu al heeft geïnvesteerd in de voorovergebogen fietsers is dan voor de eigen gemeentebewoners wielrenners en mountainbike-recreanten – ook louter als waarborg dat ze niet omver- of overreden worden door een ‘teveel’ aan gastwielrenners en -mountainbikers.

Als achtergrond bij bovenstaande moge een voorval dienen die zich afgelopen week in het gemeentelijke buitengebied heeft voorgedaan – één van de talloze keren dat zich hier iets dergelijks afspeelt. Op een veldweg werden wandelaars door een paard en wagen rustig ingehaald, maar op dat moment kwam een horde mountainbikers aan die met rinkelende bellen en geschreeuw zich lieten gelden omdat ze naar hun gevoel niet snel genoeg al ‘crossend’ voorbij konden komen. Er ontstond een onaangenaam tumult, waardoor het ‘genieten van’ overging in ‘storen aan’. Dit soort passeersituaties met mountainbikers doet zich zeer regelmatig voor, en hoe meer ‘voorovergebogen’ fietsers er in de toekomst komen, hoe meer overlast er zal zijn, wat aan een Cittaslow-sfeer enorme afbreuk doet.

3. Verbindingszones

Natuurbehoud en projecten en initiatieven op het gebied van natuurontwikkeling juichen we uiteraard toe. Dat zijn de tegengewichten om de doorgeslagen weegschaal in evenwicht te krijgen en te houden. Zo wordt als punt 2 van de Gebiedsvisie “Ecologische verbinding Natura2000-gebieden” opgevoerd. In dit verband willen wij u graag verwijzen naar het bijgevoegd artikel, “Klimaatbos 2020 via VTN-wandelpad 2006 vanaf ruilverkaveling 1999” dat in het aankomende kwartaalblad ‘t Wiet Klieëf van de VTN komt te staan.

Zoals de titel al aangeeft, wordt in dit artikel teruggeblikt op ontwikkelingen die zich over een periode van 20 jaar hebben afgespeeld. Daarin komt een lange reeks officiële beleidsstukken en -documenten aan bod van ministerie (Natuur), provincie Limburg, gemeente Margraten en Eijsden-Margraten, Dienst Landelijk Gebied, Staatsbosbeheer, Stichting het Limburgs Landschap en andere instanties.

Uit het betoog blijkt dat de VTN al actief bezig was met natuurbehoud en -herstel nog voordat de ruilverkaveling op 1 januari 1999 officieel was ingevoerd. Zij is dat nog steeds, onder andere door haar initiatieven om betere voorzieningen ten bate van de flora en fauna te laten treffen en om wilde dieren de bottleneck de Rijksweg N 278 veilig te laten passeren.

Nu, 20 jaar later, is mede via deze Gebiedsvisie toch echt de tijd aangebroken dat de gemeente een actieve rol en bijdrage gaat leveren in en aan haar reeds lang afgesproken voornemen om de ecologische verbinding van de Natura2000-gebieden te realiseren. Dit zou in overleg en in samenwerking met de provinciale overheid moeten gebeuren, door het maken van concrete afspraken en deze vervolgens te implementeren. Het gebeurt *niet* door steeds een afwachterende houding aan te nemen, waardoor we later voor voldongen feiten komen te staan als de provincie haar plannen lanceert, waarin allerlei kansen blijken te zijn gemist.

Zoals u bekend, heeft de VTN op 29 maart 2007 en 6 mei 2007 aan het verzoek van de gemeente Margraten voldaan om haar zienswijze en aanbevelingen inzake het Landschapsontwikkelingsplan Margraten en het voorontwerp bestemmingsplan Buitengebied 2008 kenbaar te maken. *In deze twee plannen zijn de toenmalige adviezen van de VTN vrijwel geheel overgenomen, met de bedoeling deze in de toekomst te realiseren.* Nu, 13 jaar later, ligt er in verband met de concept-Gebiedsvisie opnieuw een verzoek om ideeën en voorstellen aan te dragen ten behoeve van ruwweg hetzelfde gebied. *Ons lijkt het niet meer dan logisch, en ook formeel correct, om de toen geformuleerde doelstellingen nu als speerpunt te nemen, teneinde deze eindelijk te realiseren.*

Als één van de ideeën onder punt 2 van de concept-Gebiedsvisie wordt de onderdoorgang (viaduct) onder de N278 (Fommestraat, oostzijde Cadier en Keer – Margraten) kort aangehaald als mogelijk element in het diervriendelijk verbinden van Natura2000-gebieden. Zoals gezegd, is dit een idee

waaraan de VTN al jaren werkt en waarover zij met de overheid en met terreinbeheerders herhaaldelijk in overleg is geweest. De nieuw te realiseren wandel-/fietsbrug over de N 278 aan de westzijde van Cadier en Keer – Maastricht zou op architectonische wijze uitdrukking kunnen geven aan de functie van dit weggedeelte als ‘Poort van het Heuvelland’ (punt 1 van de Gebiedsvisie). Het hoofdaccent zou echter op diervriendelijkheid moeten liggen, zoals ook in uw concept staat: de brug zou zo moeten worden ingericht dat hij ook voor dieren als veilige oversteekroute kan worden benut. Hoewel we begrijpen dat dit geen volwaardige ‘ecoduct’ zal worden (te duur?), moet het met enkele eenvoudige aanpassingen toch mogelijk zijn de brug mede toegankelijk voor wilde dieren te maken, zodat deze de N278 veilige kunnen oversteken.

Het mooiste zou zijn als deze brug dusdanig wordt uitgevoerd dat ze tevens bruikbaar is voor een herder met schaapskudde. Deze zou dan op veilige wijze kunnen pendelen tussen de soortenrijke kalkgraslanden die de gemeente rijk is, om deze waardevolle natuurgebieden en eventueel de aangrenzende bermen op duurzame en natuurlijke wijze te beheren. Hetzelfde geldt voor het Fommestraat-viaduct, zoals wij ook reeds langer hebben bepleit. Dit zou stevig aan het natuurbehoud bijdragen en tevens ook een mooi schouwspel voor onze gasten zijn – een win-win-situatie dus. (Zie ook onder VTN-punt 5.)

4. Bouwadviezen

Het voornemen om in dit Middenterras-gebied nieuwbouw toe te laten juichen we geenszins toe. De noodlijdende natuur zou in onze visie namelijk voorrang moeten krijgen. Komt die nieuwbouw er toch, willen we een aantal noodzakelijke bouwadviezen aanreiken naar aanleiding van eerder uitgevoerde bouwprojecten waaruit lessen kunnen worden getrokken. We adviseren deze met klem toe te passen in de bouwvergunningverlening en als *must* op te voeren overal buiten de bebouwde kom en in het bijzonder in de buurt van natuurgebieden.

- Vermijd te allen tijde het gebruik van contrasterende kleuren in vlakken, vormen of details. Als voorbeeld moge dienen de vier nieuwe woningen in Blankenberg, bij Cadier en Keer. Hier *moest* het middelste huis van de dorpsbouwmeester beslist geheel wit worden geverfd, maar van heinde en ver schreeuwt dit witte vlak nu naar aandacht – een vlek op het landelijk en glooiend landschap eromheen. Bij de andere drie huizen moest de kleur van het hele huis en onderdelen ervan juist aan de omgeving worden aangepast om niet op te vallen; opvallende kleuren waren dus juist *ongewenst*. Dergelijke aangepaste kleuren adviseren wij dan ook bij alle nieuwbouw buiten de bebouwde kom. Daar komt nog bij dat de buurtgemeenschap en eigenaren geenszins blij waren met het advies van het witte contrast. Het gebruik van contrasterende kleuren in het buitengebied is als vloeken in de kerk. Dergelijke bouwwerken dienen qua kleur zó ingepast te worden dat ze in de omgeving opgaan, zonder dat er opvallende en aandachttrekkende kleuren en vormen/lijnen ontstaan. *Als een bouwwerk geen aandacht trekt is het ook niet hinderlijk.*
- Daarentegen moge als tweede voorbeeld dienen, ook nabij Blankenberg, de industriële aardappelloods die, naar aanleiding van adviezen van de VTN, inmiddels redelijk goed in het landschap is ingepast. Hier zijn namelijk zo goed als geen opvallende kleurelementen gebruikt. Met het resultaat is de eigenaar zelf ook blij. Hetzelfde geldt ook voor het nieuwe aanbouwgedeelte van de manege aan de Dorpsstraat, Cadier en Keer – voor een deel tenminste. Want hier wordt een reflecterende lichtnokstraat toegepast die naar alle kanten weerspiegelt, net als bij de nieuwe manege in Bemelen. Daardoor zetten deze gebouwen zichzelf in de ‘spotlight’, waardoor ze van heinde en verre de aandacht trekken. Als hiervoor mat, ontspiegeld glas was gebruikt, was er geen hinderlijke lichtweerkaatsing.
- Hetzelfde geldt voor zonnepanelen met toebehoren, die sterk in opkomst zijn. Ook hier zijn er matte uitvoeringen, vrijwel zonder weerspiegeling, en in een geheel donkere kleur. Vooral hier in het middenterras, met zijn hoogteverschillen, dient voorkomen te worden dat je op lager gelegen gedeelten neerkijkt die op lappendekens spiegels lijken. Op de hoogstgelegen plateaus vallen zonnecollectoren niet of veel minder op, mits ze achter groene, natuurlijke wanden worden ingepast. Met betrekking tot windmolens – tja, als één windmolen de

gehele gemeente van stroom kan voorzien en de burgers tegemoet worden gekomen in de stroomprijs, dan is daar weinig tegen in te brengen.

- Van het neerzetten van grote gebouwen – in de volksmond ‘grote dozen’ – in het buitengebied is de VTN geen voorstander. Deze zijn te nadrukkelijk hoekig en ‘lijnig’ aanwezig en passen daardoor niet in ons glooiende landschap. Wanneer dergelijke bouw onvermijdelijk wordt geacht, dient het hele bouwwerk volledig aan de omgeving te worden aan- en ingepast, met vooral de juiste omgevingskleuren (zie boven) en ook oog voor bouwdetails. Bovendien dient men kritisch te zijn ten aanzien van aspecten van bedrijfsvoering. Als voorbeeld moge dienen de in witte plastic ingepakte voederballen die je van heel ver ziet, waarbij je je soms op afstand afvraagt: wat is nou die witte vlek daar achter? Voor dezelfde prijs kun je de voederballen inpakken in groen plastic (of nog beter: geen plastic gebruiken), die zelfs van dichtbij amper opvalt. Hier ligt ook een taak voor de gemeente naar de branche toe, uitgewerkt in de vergunning voor de bedrijfsvoering. Als hoofdadviser stelt de VTN echter dat grote gebouwen op een industrieterrein gesitueerd dienen te worden.
- Lichtvervuiling dient altijd vermeden te worden. De impact van dergelijke vervuiling is bij de nieuwbouwwijk te Bemelen goed merkbaar: vanaf een afstand is het hier ‘s avonds net alsof je op een verlicht voetbalstadion neerkijkt.
- Verrommeling. In Cadier en Keer zijn er helaas enkele sterke staaltjes van hoe het niet moet, waar veel spullen liggen en staan die door hun opvallende kleur of vorm te veel opvallen en/of door de hoeveelheid grote afbreuk aan de omgeving doen. De VTN zou graag zien dat er meer handhavend wordt opgetreden en dat er bepalingen hierover in de vergunning voor bedrijfsvoering worden opgenomen.

5. ‘Totaalnatuur’

In de visie van de VTN zou de Natuur – haar behoud en haar herstel – in de Gebiedsvisie Midenterras Bemelen-Mesch veel breder en veel fundamenteeler moeten worden geïntegreerd. Het is in onze tijd van schrijnend biodiversiteitsverlies niet genoeg om de Natuur alleen voorrang te geven binnen strak afgebakende gebieden waarop een beschermingsstatus is geplakt (Goudgroene Natuurzone, Natura2000). Het héle landschap van ons Midenterras heeft immers natuurwaarden – nu al of potentieel – en ook buiten deze afbakeningslijnen zou de natuur waar mogelijk volop kansen moeten krijgen. Sterker nog: deze natuur zou een veel hogere mate van bescherming moeten genieten, het liefst met een officiële status. Deze natuur buiten de ‘afbakeningen’ biedt binnen de gemeentegrenzen de enige ruimte om de kwaliteit van de lokale natuur daadwerkelijk te herstellen en verbeteren.

Een zeer belangrijk onderdeel van deze thans onbeschermde natuur zijn de bermen, zowel langs de grote verkeerswegen als langs de veldwegen. Ze zijn belangrijk voor de planten en dieren die er leven, maar bovendien ook als verbindingzone (zie ook VTN-punt 3). Welnu, in de Gebiedsvisie staat meermaals de zin “De veelal onverharde veldwegen worden begeleid door kruidenrijke bermen”, maar daarin zou ‘worden’ door ‘werden’ moeten worden vervangen. Door een reeks oorzaken, immers, waaronder overbelasting met nitraten en gebrekkig gemeentelijk berm- (lees: maai-)beheer, is de biodiversiteit in vrijwel alle bermen de laatste decennia sterk verminderd. Op de meeste plaatsen bestaat de begroeiing nu hoofdzakelijk uit ruige grassen, met hooguit enkele algemene bloeiplanten zoals brandnetels. Hiermee samenhangend is ook de diversiteit aan insecten en andere fauna ernstig achteruitgegaan.

Alsof dit nog niet erg genoeg was, valt er de laatste tijd een nieuwe trend te constateren: het kapot spuiten door een aantal grondbezitters/bewerkers van bermen *in gemeente-eigendom*, waardoor de nog resterende biodiversiteit volledig wordt gewist. In het bijgesloten fotorapportage “Gemeentebermen kapot gespoten” wordt dit met een aantal voorbeelden geïllustreerd. *Dit is directe, volledige natuurvernietiging, waardoor de toch al kwijnende biodiversiteit op nul wordt gebracht.*

De VTN adviseert daarom ten sterkste, bij deze, om gemeentelijke voorschriften en richtlijnen over dit onderwerp te publiceren en verspreiden. Hierin zou vermeld moeten worden dat bermbeheer, -behoud en -verbetering vanuit de gemeente Eijsden-Margraten een hoge prioriteit gaat krijgen ter bevordering van de lokale biodiversiteit en dat, wanneer schade aan de bermen wordt toegebracht, handhavend zal worden opgetreden. Uit deze publicaties zou dus een duidelijke officiële waarschuwing moeten uitgaan. Vervolgens zou er handhavend moeten worden opgetreden, met beboeting van ongewenst gedrag, om zó een einde eraan te maken.

Rijkbloeiende bermen, zowel smal als breed, waarboven vlinders, zweefvliegen en libellen zweven, waartussen nu en dan een muisje wegschiet – of wie weet, een Korenwolf – voegen zeer veel toe aan de kwaliteit en belevingswaarde van het landschap. ‘Rechttop’-wandelaars en -fietsers zullen dan nog meer genieten, juist ook van de vaak langere stukken tussen de afgebakende ‘topnatuur’ waaraan onze gemeente zo rijk is.

Zo zijn ecologische verbindingzones met hoge natuurwaarden niet alleen een noodzakelijk element van een breder herstel van onze lokale natuur, maar tevens een belangrijke opwaardering van onze Cittaslow-gemeente, zodat bezoekers en recreanten écht wat te zien krijgen. Het mes snijdt zogezegd aan twee kanten. Hierboven gaven we reeds een ander voorbeeld hiervan. Het aanleggen van het door de VTN al lang bepleite diervriendelijke verbindingroute onder de N278 via de Fomestraat en medegebruik hiervan juist als onderdeel van de route van een trekkende schaapherder, komt niet alleen de natuur ten goede, maar is ook voor bezoekers en recreanten aantrekkelijk. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheden m.b.t. de geplande brug over de N278.

Dit alles geldt in nog bredere zin. Alle vormen van verantwoorde natuurbeheer en natuurontwikkeling – of het nu bos, bermen, graslanden, graften, singels of solitaire bomen betreft – verbetert niet alleen de biodiversiteit, maar verhoogt de belevingswaarde van het landschap, waardoor recreanten en bezoekers nog meer van onze Cittaslow-gemeente(s) zullen genieten. Een dergelijke omarming van ‘totaalnatuur’ zou naar de mening van de VTN als hoofdgedachte moeten dienen in deze Gebiedsvisie en in de Omgevingsvisie die er straks uit voortvloeit.

Wij verzoeken u om bij de verdere uitwerking van de Gebiedsvisie en Omgevingsvisie met onze zienswijze, opmerkingen en voorstellen rekening te houden, en deze waar mogelijk in de uiteindelijke beleidsdocumenten te verwerken.

Indien gewenst zijn wij graag bereid een en ander nader toe te lichten.

In afwachting op een reactie uwerzijds, verblijft,
met vriendelijke groet,

J. Mingels,
voorzitter

L. Mulleneers,
secretaris